

POKROK ZÁPADU

PUBLISHED WEEKLY

Entered at the Post Office at Omaha, Neb., as second class mail matter.

Published by Pokrok Publishing Co., 1309—1311 Howard St.—Tel. 2913

Subscription by mail — \$1.00 per year.

Vydává: Vydavatelství Spol. Pokroku
VÁC. BUREŠ, ředitel.

1309—1311 Howard ul. — Telefon 2913.

Předplatné \$1.00 na rok.
Do Čech \$2.00 na rok.

Adresujte jednoduše

POKROK ZÁPADU
OMAHA, NEB.

Omaha, Neb., 13. února 1907.

NAŠE DVA NOVÉ ROMÁNY.

V době nejbližší počneme s uveřejňováním dvou nových románů, o nichž jsme pevně přesvědčeni, že budou čtenáře naše neobyčejně zajímat. Jsou to "Bludné duše" od Václava Beneše-Třebízského a "Páter Vojtěch" od Jana Klecandy. Oba romány tyto vyvíjejí neobyčejně poutavým dějem. Prosíme čtenáře naše, aby na okolnost tuto upozornili své přátele a známé, časopis náš jim ukázali a vybídlili je k předplacení.

Václav Beneš-Třebízský, spisovatel románu "Bludné duše", jest jistě jedním z nejčtenějších a nejoblíbenějších českých spisovatelů. Jeho historické povídky a romány záhy prokrestily si cestu všude. Do paláců boháčů zrovna tak jako do chat těch nešťastných. — Václav Beneš-Třebízský narodil se 24.

února 1849 v Třebízi u Slaného. Od rodičů dostalo se mu pečlivého vychování a hned v mládí vzbuzen byl v něm cit vlastenecký a láska k lidu. Nejprve navštěvoval obecnou školu v Kvíleích a později vstoupil do latinských škol ve Slaném. Václav Beneš byl nejen pilným žákem, ale i neunavným čtenářem, sběratelem lidových pověstí a národních báchorek. Odvysl s dobrým prospěchem nižší gymnasium ve Slaném, odebral se do vyšších škol latinských v Praze, na Novém Městě. Václav Beneš chtěl být českým knězem, buditelem, rádcem a učitelem lidu. Z té příčiny vstoupil do pražského semináře a připravoval se k svému kněžskému povolání. Už tehdy dlouho do noci sedal veselé světničce a psal své první krásné historické povídky. Povídky Třebízského svou upřímností záhy našly si cestu k českým srdcům. Čtenáři povídky jeho takřka hltali, toužíce stále po nových a staré znovu a znovu pročítali. Svými krásnými povídkami záhy získal si jméno jednoho z nejpobulárnějších, českých spisovatelů. Kaplanoval v Litni, později v Klecanech, vsi ležící nedaleko Prahy. Třebízský byl obětavým učitelem svého lidu a osadníky byl vždy vše milován. V Klecanech, v útulné kaplance, z jejíž oken měl nádherný rozhled na Vltavu a dále na Žalov a Levý Hradec, psal lidu českému své krásné historické romány a povídky. Vyprávěl jim o zásluhách české a budil jimi zároveň lásku k vlasti a národu. Pro svůj lid neznal oddechu. Pracoval dnem i nocí, až konečně vysilující práce spisovatelská jej přece přemohla. Onemocněl a na radu svých přátel odebral se do Mariánských Lázní, aby hledal pro chorobná prsa svá posily. Leč odtud již domů se nedostal. Zachvácen byl prudkým chřinem

krve, zemřel v Mariánských Lázních, tam mezi lidem cizím, vzdálen milých přátel. Leč zemřelo jenom jeho tělo. Duch jeho nezhybnul a žije stále s českým lidem, pro nějž tolik Třebízský vykonal. Román "Bludné duše", který počneme otiskovati, jest jednou z jeho nejlepších prací.

Jan Klecanda, spisovatel románu "Páter Vojtěch", našim čtenářům již z dřívějších svých prací dobře známý, narodil se 5. března 1855. Klecandův život — řekneme-li život, tedy to hned znamená dílo, neboť práce úmorná, bezoddechá, práce vyčerpávající do úpadu, to byl a je život Klecandův — je z nejpříznačnějších zjevů mezi českými novináři, z

těch novinářů, kteří budou příštím generacím skorem už jen pohádkou, kteří věni sobě a z krve své čerpalice sílu a vzpruhu pro svoji činnost publicistickou, nesnadnou a nevděčnou, poznali všecku bolest a strádání takové existence. Klecanda to, co český novinář dovedl kdy vytrpět, všecko zakusil, vyjma žalářování. Ta léta persekuce českých časopisů a jejich redaktorů z této strany byla již minula, když Klecanda od katedry matičního učitele z Teplie přišel za redakční stolec svého "Vyšehradu", ale vše ostatní poznal, a jízvy z toho třináctiletého zápolení dnes ještě občas pobolíávají. Jako absolvent reálky byl určen původně pro obor pozemního stavitelství, a na technické škole již pro toto své povolání se připravoval. Leč uchýliv se z této dráhy, věnoval síly svoje povolání učitelství, a po obdržení vojenské povinnosti, kde jeho technické průpravy vhodně užili pro spolupracovníctví na tehdy vydaném "Technickém reglementu pro e. k. technické sbory", vrátil se do Prahy, přijal místo učitele na Smíchovské a potom v Praze. Při tom horlivě byl již činným literárně a jako spolupracovník Šimáčkova "Posla z Prahy" napsal řadu povídek a román "Bludičky" a samostatně vydal tehdy již některé svoje vojenské i jiné novelky. Roku 1883 dostal se za řídicího učitele na matičnou školu v Tepličkách. Tady, na samém pomezí národnosti, nalezl činnost své a svému nadšení plodnou půdu, a pracoval tu po čtyři léta s neobyčejnou horlivostí nejen ve škole, již přivedl k utěšenému rozkvětu, ale zejména po všem dalekém i širokém okolí, kde bylo třeba obětavě jeho pracovitosti v zájmu ohroženého českého živilu. Zakládá knihovny, spolky, přednášel a organizoval, a tato propagační horlivost nejen že se potkala se skutečnými výsledky zmnožením národní uvědomlosti v krajích na Teplickou, ale stala se i Klecandovi do té míry životní potřebou, že vzdav se pro chorobu učitelství, obrátil všechno svoje úsilí po návratu do Prahy k publicistice. Časopis "Vyšehrad", jím založený a redigovaný, se zábavnou přílohou "Svatvečerem" po třinácti letech soustředil v sobě všechnu práci Klecandovu a je projevem jeho ryziho a přesvědčeného zápasení za myšlenky pokrokové ve všech směrech a oborech národní práce, i dokladem veliké jeho plodnosti a svědomitosti spisovatelské. O práci jeho literární přinesl jsme loňského roku delší studii. Povídky i romány jeho, známé našim čtenářům, samy se odporučují a den za dnem stále větší obliby si získávají.

V ZÁJMU SPRÁVEDLNOSTI.

Píše John F. Kreyčík.

Ačkoliv jsem stále velice zaměstnán, přece cítím nutnost v zájmu dobré věci několik slov napsati, aby objasněno bylo několik pochybných představ o účelech klubu Komenského.

Než se jakýkoliv klub neb sdružení uvede v širší činnost a je úspěšně vedeno ku prospěchu členstva, jest třeba, abychom věděli, co a jak chceme dělat, aby naše kroky vedeny byly nějakou myšlenkou a nebylo neurčitěho tapání ve tmách.

Trvá to sice delší dobu, než se podobného účele dosáhne a ještě často minění ono bývá nesprávné, je špatně pochopeno anebo podezříváním zaráží se jeho činnost.

Náhodou dostal se mi do rukou dopis z Wilber, který otištěn byl v "Creteském Pokroku", a ve kterém si tannější pisatel dovoluje určovati účel klubu "Komenský". Dle onoho článku lze souditi, že sám p. pisatel mnoho o Komenském neví, neb byl nesprávně poučen a tím chce uvést veřejné mínění na chybnou cestu. Zároveň tím neslibuje spolku valného úspěchu.

Vesvém článku píše: "Mluvilose zde před časem o založení svobodomyšlné obee, leč nedošlo k tomu, leč byl založen spolek Komenský, kde se má debatovati o různých, politických, náboženských a sociálních zástojích atd."

Nejprve chci uvést, že kluby Komenský nikdy nenazývají se spolky, nýbrž jsou kluby obětavých, národních pracovníků, kteří pracují za účelem povznesení a zúšlechtní Čechů vesměs. Do našeho středu má přístup každý a žádné vyjímky se nečiní. Účel náš je zcela opačný, než jak jej p. pisatel označil. Naše spolky nejsou založeny pro veřejné hádání a přetřásání otázek osobních aneb zájmů sobeckých. Naším účelem jest, pracovati vespolečně, nezištně a obětavě na základě národní osvěty a spolupůsobiti chceme na tom, aby roztržité české síly sjednotily se ve věcech národních. Chceme snažiti se vymítni vše, co by vedlo k dřívějšímu, nechtutným rozbrojům, rozháranosti a fevnivosti. Vše, co by mohlo vésti k osobní nesnášlivosti, jest z programu našeho vyloučeno. Nemohu lépe znázorniti účel klubů Komenských, než jak jsem uvedl v poslední schůzi klubu Komenský č. 1 a o němž psal jsem předěšlého roku v "Osvětě Americké". Doufám, že onomu učeli bude docela správně porozuměno a žádné nedorozumění z toho nevznikne.

Ku konci onoho článku píše: "Náš klub založen byl proto, aby přispíval ku vyššímu vzdělání a povznesení členů svých a tedy snad neškodí poukázat na to, co jest vadného. My nechtíme bouřat, nýbrž stavět a kráčet po dráze k vyššímu vzdělání. My z oboru našeho vespolečně debatování vyjímáme náboženství rozhodně, neboť považujeme to za záležitost osobního přesvědčení a víme, že spory náboženské rozbily tak mnohý blahodárný účel, směřující ku povznesení Čechů. My vylučujeme politiku rozhodně, neb ta jest právě jako náboženství věcí osobního přesvědčení, ve kterém se lidé různí a budou různit. Vše by se v tom různili, není příčiny, proč by v jiných, podstatných, dobrých a užitečných věcech neměli společně působiti. My se zasazujeme o povznesení všech, pozorujeme a badáme, co by mohlo přispěti k odstranění nynější zmalátnělosti české společnosti a k její povznesení. Posu-

zujeme jednání a působení jiných a z nich si bůfeme příklad nebo výstrahy. My nestraníme se anglické společnosti, nýbrž vyhledáváme ji, abychom ji poznali a její dobré stránky si osvojili, kde můžeme, se ponaučili, povznesli a zúšlechtili."

Jsem rád, že onen dopis dostal se mně do rukou. Snadno mohlo by se státi, že učel našich klubů nebyl by správně pochopen a tím činnost jejich neuznána. Tyto otázky mohou býti předmětem rozprav v klubech aneb mohou býti podány ve formě věcné a poučné přednášky. Otevřené vynášení, nebo ponižování té či oné strany jest omezeno, ale poučná přednáška s radostí bývá vítána.

Kluby pořádají programy, pozůstávající z přednášek, deklamací, debat a hudby. Tyto programy jsou pořádány hlavně za tím účelem, aby vzbudilo se větší porozumění pro působení četných českých národních pracovníků, spisovatelů a vzdělavatelů.

Dokončení budoucně.

KARBAN S ROLNICKÝMI PRODUKTY.

Každému jest zajisté známo, že se spekulace rovná karbanu. Kdežto ale zákon zavrhne karban, nadržuje spekulaci. Jsou ovšem některé druhy spekulace, jež netřeba posuzovati příliš přísně. Naopak ale jsou zase některé, jež jsou rozhodně horší než sázky na dostihy, karban a pod. Karban s akciemi (stock gambling) jest jedním z nejhorších zlořádů naší doby, a dle všech známek vezme to dlouho, než bude ohavnost tato odklizená. Následky tohoto karbanu dotýkají se všech občanů, nejvíce však třídy rolnické. Lidé, kteří sází na budoucí cenu bavlny, pšenice, kornu, aneb jiné plodiny, jsou známi jako handlíři (brokers) a spekulanti, avšak zasluhují, aby zvaní byli karbaníky, stejně jako jistý druh gentlemanů, kteří rozdávají karty u stolu, zeleným sukrem pokrytých. Doufejme, že tato ohavnost bude dříve neb později zákonem odstraněna.

Zdali přítomná doba jest zralou pro podobnou reformu, dozvíme se, až bude kongres jednati o předložení zákona, kterouž podal poslanec Beal z Texasu. Tento Texan požaduje federální zákon, dle kteréhož by bylo považováno za kriminální přestupek spekulovati s budoucí cenou bavlny. Zákonem tím by bylo zároveň odejmuto právo používati pošty neb telegrafu lidem, obírajícím se podobným zaměstnáním. Toto jest krok, učiněný v právním směru, jenom že nejde dosti daleko. Předloha ta, prve než se dostane na jednací řád, měla by býti opravena v ten smysl, aby v sobě zahrnovala veškerou sázku na budoucí cenu všech plodin a výrobků rolnických. Zde máme předmět, jenž jest hoden podpory každého časopisu a zejména časopisů hospodářských. Za stávajících poměrů jsou rolníci a vůbec každá domácnost vydáni na milost a nemilost této handlířům-karbaníkům. Jinými slovy, tito lidé tvoří tak zvané "býky" a "medvědy", kupec a prodáváče. Tito hráči a karbaníci určují a poroučí ceny, které má rolník dostati za své plodiny a výrobky a zároveň, jaké ceny má platit za své hlavní životní potřeby.

Na místě zákona, určujícího cenu na základě zásoby a spotřeby, jest rolník nucen spokojiti se s rozhodnutím těchto karbaníků, kteří shrábnou to, co právem patří pěstíteli a spotřebovateli. A co ještě horšího jest při tomto karbanu, že málokdy, jestli vůbec kdy, objeví se v "handlech" těchto zboží hotové (obilí a pod.). Jest

to pouhá sázka na ceny jistých plodin do budoucnosti, na udaná data. Jest zde tedy tak zvané tržiště čili "stock exchange", kdež býci a medvědi provádějí nekale své řemeslo. Býci se snaží hnát ceny vzhůru a medvědi činí opak toho, tlačí totiž ceny dolů. Následek toho jsou falešné ceny a tím ovšem škodí těm, kteří skutečně kupují a prodávají rolnické výrobky.

Proč nás zákonník dovoluje podobné přestupky a proč dovoluje práva občanů v bláto šlapat, pro vysvětlení toho netřeba jít daleko, když jen uvážíme, že trusty a železnice jsou hlavními viníky. Obecné mínění zdlouha síse, ale jistě směřuje k vyhrubení této neřesti. Odklady se pouze nahání více peněz do kapes karbaníků na úkor lidu obecnému.

Komise, vyšetřující příčiny nedostatku kar a uhlí, měla by zároveň jít o krok dále a vyšetřiti způsoby, dle nichž se řídí tak zvané "bucket-shop" a "exchanges", kteréž bují v každém větším městě. Tyto dojista pracují také na obmezování obchodu jako trusty. "Journal of Agriculture".

"Obchodní komory a akciové bursy byly původně organizovány k výpomoci výměny obchodních zájmů v zemi. Žel však, že na místě dobrodini a užítku pro lidstvo staly se obrovskými nástroji loupeže a utlačování lidu."

"The Business Guide". Slovo k et. čtenářům: — Až Vám bude někdo povídat, že "zásobá a spotřebová" jest ta pravá cesta, na kteréž se v naší době stanoví ceny farmářských plodin, prosím Vás, poukažte mu na výše uvedeně. S úctou

J. F. Drábek.

STOLICE ČESKÉHO JAZYKA NA STÁTNÍ UNIVERSITĚ V LINCOLN, NEB.

Předsedou ředitelů státní university, p. C. J. Ernestem, bylo nám dáno na vědomí, že stolice českého jazyka bude možno na universitě zříditi, jestli legislatura vyhoví požadavkům, jež jí byly předloženy finančním výborem sboru ředitelů (Regents). Dále nás ujistil, že se všemožně přičiní o to, by se Čechům učinilo zadost, pokud se týče jejich spravedlivých a oprávněných požadavků a že se zároveň postará, aby v pravidelné schůzi, jež bude obdržována příští pátek, ředitelů university dopřáno bylo zástupcům Čechů nebrasenských alyšien.

V delší rozmluvě s předsedou výboru, p. Burešem, dotčený pán se vyjádřil, že asi požadavku Čechů bude vyhověno a že, stane-li se tak skutečně, bude pak výbor požádán, aby zaopatřil muže, jenž by byl schopen vyučovati českému jazyku a též některému jinému předmětu.

Než, jak nám zároveň sděleno, záležitost zřízení stolice jazyka českého nemůže býti úplně v příští schůzi projednána, ježto prý s tím spojeny jsou i záležitosti finanční, které budou vzaty v úvahu až teprve ve schůzi dubnové.

Máme naději na příznivé vyřízení žádosti naší a myslíme, že jest žádoueno, když se občané českí přičiní o to, aby členové zákonodárny z jejich okřesů se postarali, by požadavkům university bylo vyhověno.

Jonášův česko-anglický slovník prodáváme za \$1.50, slovník anglicko-český za \$1.75. Jonášův Tlumáč za \$1.50. Kterýkoliv pošleme Vám ps obrázení peněžní zásluky.

Louka zelená, čokvatiný a velice oblíbený valčík pro dvě ruce, pro piano nebo organ, upravený A. I. Marsalem. Cena pouhých 25c.

Jako premié pošleme Vám za doplatek 20c a celoročním předplatným přikoj obráz "Veďte Páná".